

man troede paa, at man ved en forbedret Oplysning, naar man havde Ret over de borgerlige og kirkelige Forhold i Landet, kunde styrke sig til at modstaa meget andet. Derfor haaber jeg, at den højtærede Minister paa dette Punkt vil se hen til Befolkningens Ønsker i den Retning, for at den ikke skal lide et Staar, hvorved den kommer til at sukke over, at den fik en Lov, der vel gav den et stort Tilskud fra Statsklassen til Fremme af Oplysningsagen her i Landet, men som maatte købes med Ofre i anden Retning. Hvis den skal købes paa den Maade, tror jeg ikke, at Loven vil faa den Modtagelse, den ellers kunde fortiene at faa. Der er et enkelt Punkt, jeg tillod mig at udtale mig om ved første Behandling, og som jeg gerne vilde gøre nogle Bemærkninger om igen. Det er de flyttelige Skolepenge. Jeg er i dette Punkt enig i de Udtalelser, der fremkom i Gaar fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 2den Valgtreds (M. Klausen). Jeg tror, det er en fordervelig Spire, man lægger ned i Loven, dersom dette Forslag bliver vedtaget, dersom dette Pres skal lægges paa Lærerne, saa at Lærerne skulle komme til at virke under det Princip, at de skulle tage Hensyn til Særstandpunkter, baade religiøse og politiske. Hvis et Flertal eller Mindretal forlanger, at Læreren skal synge Salmer med dem, dersom de ere Pietister, eller fortælle Historier med Grundtvigianerne, synge Marsjellaisen med Socialisterne eller „Kong Christian stod ved højen Mast“ med Højremændene, tror jeg, at Læreren for at beholde det daglige Brød ikke bliver den fri, selvstændige Mand, han skulde være. Det er en Mistillid til Læreren, naar man udruster ham paa den Maade, at han ikke kan staa op som selvstændig Mand. Særstandpunkter skulle netop holdes ude fra Skolen, i den skal man kun bibringe Børnene de positive Kundskaber, hvorved de kunne blive satte i Stand til selv at vælge deres Standpunkt, naar de gaa ud derfra. Jeg synes derfor, at naar man i § 20 bestemmer en Løn for Læreren, som man antager kan være passende, og som vel ogsaa maa siges efter Tidsforholdene at være passende, om jeg end med den ærede sidste Taler vil sige, at den er besæden — uagtet vi leve i en Reformtid, vilde man vel ikke kunne være naaet stort videre med Forslaget i den ene eller den anden Retning, end sket er —, er det mærkeligt, at man derefter i § 22 sætter en Bestemmelse ind, som bortskærer en Del af denne Løn. Jeg hørte den ærede Ordfører udtale under Lovens 2den Behandling, at det var den bedste Maade, dette Forhold

kunde ordnes paa, saa man kunde komme Friksolen til Hjælp; jeg tror ogsaa, der blev føjet til, at det var den billigste Maade. Men jeg vil sige: Ja det er den bedste og billigste Maade, for saa vidt man skal sætte over Gærdet der, hvor det er lavest. Det er saa meget let at skære en Del af denne Løn af, men saa ere Lønningskatterne ikke egentlig ærlige; thi det er ikke den Løn, de saa. Naar der kan gaa bort deraf indtil 300 Kr., er den Løn, der staar i Loven, ikke den rigtige Løn. Man maatte saa hellere have gjort Lønningen fast og saa givet en Præmie, dersom der kunde blive noget Ekstraarbejde udenfor. Det er ikke rigtigt at love noget, som man ikke kan holde. Man kan derfor ikke sætte en saadan Bestemmelse ind, naar det ikke er sikkert, at den bliver staaende. Det er at snigløbe dem. Det er noget, jeg ikke rigtig kan forstaa. Man kan være greben deraf og ogsaa synes, at den første Del deraf kan være passende, men den anden er dog upassende, og det er ikke rigtigt, at man paa den Maade vil komme Friksolen til Hjælp. Friksolen skal ikke bygges op paa de ubemidlede Skolelæreres Beføstning. Lad Kommunen og Staten give saa meget til Friksolen, som de ville. Jeg indrømmer med Naakønnelse, at Friksolen er til stor Gavn i vort Land, og at disse Skoler ogsaa kunne være til Gavn over for dette Skolelovforslag, hvis det bliver til Lov, fordi man gennem Friksolerne kan skaae Statskolerne for at komme til at bygge ny Bygninger. Men hvad vilde man sige, dersom vi her vilde fremme en Næringslov, som sagde, at naar en Købmand har etableret sig paa et Hjørne og opnaaet at faa det daglige Brød, skal han afgive en Tredjedel deraf, for at etablere en Konkurrent paa det modsatte Hjørne? Vilde man saa finde en saadan Næringslovs Bestemmelse rigtig? Det er dog netop ogsaa det, som ligger i denne Bestemmelse. Jeg vil derfor stemme for, at dette Forslag gaar ud af Loven, og jeg vil bede ærede Medlemmer sammen med mig at mage det saaledes, at vi ikke se dette Forslag mere. Til disse Bemærkninger skal jeg indskrænke mig.

Mr. Nielsen: Det ærede Medlem for Middelfart (Lohmann) holdt i Gaar et Foredrag, som forbavtede mig i ikke ganske ringe Grad, idet jeg syntes, at det havde hørt mere hjemme ved 1ste Behandling end ved 3dje Behandling. Der var en enkelt Ytring i det ærede Medlems Foredrag, som vilde have gjort mig ondt, hvis den ikke netop var fremkommen fra det ærede Medlem, thi